

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»
(назва магістерської програми)

на тему: «Бюджетування у процесі фінансового планування»
(назва теми)

Виконавець:

студент фінансово-економічного
факультету

Стоянов Максим Вячеславович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

К.Е.Н., ст. викладач
(науковий ступінь, вчене звання)

Астахова Наталя Ігорівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасному діловому суспільстві слово «бюджет» асоціюється, перш за все, з бюджетом держави як основним фінансовим планом, документом, що займає центральне місце в системі державних фінансів. Таке сприйняття бюджету абсолютно обґрунтовано, оскільки він, як система економічних розподільних відносин, охоплює практично всі сфери життєдіяльності суспільства, на відміну від інших складових фінансової системи, що мають більш обмежене функціонування.

З розвитком ринкових відносин відбувається посилення значущості бюджету і бюджетних категорій, при переході від етапу «виживання» до етапу зростання економіки необхідно синхронно змінювати бюджетні функції, бюджетні завдання, вишукувати додаткові інструменти бюджетного процесу. Одночасно поняття «бюджет» починає проектуватися з державного рівня на рівень підприємств, організацій, установ. Відбувається запозичення поняття «бюджет» мікросередовищем (підприємствами) у макросередовища (держави). При цьому таке «запозичення» на перше місце ставить сутність бюджету як плану, що пояснюється зростанням ринкових відносин, зростанням конкурентного середовища та дедалі більшої адекватної потребою в якісному фінансовому плануванні на мікрорівні як запоруки стабільності діяльності вітчизняного суб'єкта господарювання.

Актуальність бюджетування на сьогодні підкреслюється зростаючої експансією ринкових механізмів в процесі регулювання економіки і, як наслідок, потребою підприємств в розробці (плануванні) своєї конкурентної стратегії. Без наявності останньої, відсутності на підприємстві поточного і стратегічного бюджетів його господарської діяльності, представляється малоімовірним «виживання» такого підприємства в конкурентному середовищі, не кажучи про приріст прибутку, збереження провідного становища на ринку, лідерства в своїй галузі. Бюджетування як інструмент фінансового планування повинно стати невід'ємним атрибутом діяльності кожного з суб'єктів господарювання, чії плани щодо присутності на ринку носять більш-менш довгостроковий характер.

Проблемами бюджетування займалися провідні зарубіжні та вітчизняні науковці, зокрема:

- Питанням сутності бюджетування були присвячені праці Бланка І.А., Акоффа Р. Л, Бердар М.М., Сюркало Б.І, Панасенко О.В.
- Проблемами основних видів та етапів фінансового планування займалися Макарук Ф.Ф., Вовк В.М., Ченг Ф. Ли
- Розробкою нових науково-методичних підходів до оцінки ефективності процесів бюджетування на підприємстві присвячені праці Левченко Л.О, Недосекина А.О., Оганісян М.О.
- Дослідженням аспектів бюджетування за сучасних умов займалися Білик М.Д., Власова Н.О, Віноградарська О.М., Калініна О.М., Куцик П.О.

Незважаючи на зростаючу значимість бюджетування, яка визнається як практиками, так і провідними вченими країни, що досліджують проблеми фінансового менеджменту, чітка концепція формування системи бюджетів промислових підприємств, а також комплекс методичних підходів до її розробки поки відсутні. У сучасних публікаціях відображені інструменти і способи реалізації окремих елементів механізму бюджетування, які не враховують галузевих, структурних і організаційних особливостей господарюючих суб'єктів.

Мета та завдання кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є на основі узагальнених теоретичних засад бюджетування на підприємстві запропонувати напрямки його удосконалення. Сформульована мета зумовлює необхідність виконання наступних завдань:

- Визначити економічну сутність, принципи та функції процесу бюджетування на підприємстві.
- З'ясувати основні види та етапи фінансового планування.
- Сформулювати науково-методичні підходи щодо оцінки ефективності процесу бюджетування.
- Охарактеризувати позицію та конкурентоспроможність ТОВ "Телекомунікаційні технології".
- Оцінити фінансовий стан підприємства за період 2014-2016 рр.

- Проаналізувати процеси бюджетування на підприємстві ТОВ “Телекомунікаційні технології”.
- Сформулювати рекомендації щодо формування фінансової моделі та здійснення процесу бюджетування компанії.
- Розробити рекомендації щодо шляхів оптимізації та розвитку процесів фінансового планування.

Предмет дослідження. Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних і організаційно-методичних проблем бюджетування в системі фінансового планування підприємства.

Об’єкт дослідження. Об’єктом дослідження є процес бюджетування у складі фінансового планування підприємства ТОВ “Телекомунікаційні технології”.

Методологія дослідження. Методологія роботи базується на діалектичному методі пізнання предмета дослідження, який передбачає вивчення економічних явищ в їх розвитку та взаємозв’язку; загальнонаукових методах дослідження - спостереження, групування, узагальнення, системності та комплексності, аналізі та синтезі, порівнянні, анкетуванні, а також історичному і логічному підходах.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження слугували наукові публікації з теми дослідження, монографічні та періодичні видання, дані статистичної звітності національного комітету статистики України, дані фінансової звітності підприємства ТОВ “Телекомунікаційні технології”, дані Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, які об’єднують вісьмох підрозділів, висновків та списку використаної літератури з 81 найменування. Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок. Із них – 91 сторінок основного тексту, 22 сторінки додатків. Робота містить 14 таблиць і 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади бюджетування у процесі фінансового планування**» розглянута сутність та особливості процесу бюджетування на підприємстві; з'ясований механізм фінансового планування у процесі фінансової діяльності; обґрунтована методика оцінки ефективності процесів бюджетування.

У другому розділі «**Практичні аспекти процесу бюджетування в компанії ТОВ «Телекомунікаційні технології»**» проведений аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ «Телекомунікаційні технології»; розглянуті сучасні тенденції управління процесом бюджетування компанії; здійснена оцінка системи бюджетування на підприємстві.

У третьому розділі «**Напрямки удосконалення бюджетування у процесі фінансового планування**» проаналізований досвід бюджетування компанії у минулих періодах; обґрунтовані напрями процесів бюджетування компанії; сформована прогнозна модель фінансового стану компанії на наступні п'ять років.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Бюджетування - система узгодженого управління окремими підрозділами господарюючого суб'єкта на основі систематичної обробки економічної інформації в умовах динамічно мінливого бізнесу, основне завдання якої полягає в підвищенні ефективності роботи підприємства на підставі координації всіх подій, що охоплюють зміна господарських засобів підприємства і їх джерел.

2. Розробка фінансового плану та бюджету - це галузь фінансового менеджменту. Як складова частина загального плану економічного розвитку, вони повинні узгоджуватися з цілями та напрямками останньої. У свою чергу, фінансове планування має суттєвий вплив на загальну економічну стратегію підприємства. Зміна ситуації на макrorівні та на фінансовому ринку спричиняє коригування як фінансової, так і загальної стратегії розвитку підприємства.

3. Етапи фінансового планування утворюють єдину технологію цього процесу, в основі якої лежить методологія і методика розробки фінансового плану. Методологія відображає теоретичну концепцію управління фінансами організації. Методика визначає шляхи зростання грошових накопичень і економії витрат. Методика фінансового планування являє собою сукупність способів розрахунків кожного показника, що включається у фінансовий план організації.

4. Процес бюджетування можна уявити як ланцюжок управлінських дій: спочатку зверху, від генерального директора, надходить інформація про цілі та стратегії підприємства вниз, до керівників підрозділів, потім знизу вгору надходять спочатку складені проекти бюджетів ЦФО, які після коригування приймаються і доводяться назад від низу до верху до начальників ЦФО. Складання первинних проектів бюджету має відбуватися

«знизу вгору», тобто з нижнього рівня підрозділів до верхніх. При цьому менеджери нижньої ланки повинні враховувати в процесі планування бюджетів своїх ЦФО стратегічні вказівки керівництва. У ситуації, коли керівництво тримає в секреті від керівників ЦФО свої стратегічні плани, ефект від бюджетування різко зменшується, так як плановані менеджерами бюджети не будуть відповідати фактичному напрямку розвитку підприємства.

5. ТОВ "Телекомунікаційні Технології" – одна з найбільших компаній України, яка надає повний спектр телекомунікаційних послуг в усіх регіонах країни.

Організаційна структура ТОВ "Телекомунікаційні Технології" – це лінійно-функціональна модель управління. Дана модель управління розподіляє повноваження і відповідальність по функціям управління та прийняттю рішень по вертикалі, що дозволяє організовувати управління за лінійною схемою.

За 2014-2016 роки загальна вартість майна підприємства скоротилась майже на 13%, що свідчить про скорочення господарської діяльності. Необоротні активи складають 64% від вартості активів підприємства. Даний показник зменшився у досліджуваній період на 33%.

Обсяг оборотних активів зріс на 47% та складає 19,29% від валюти балансу. Така структура активів є задовільною для великих промислових підприємств, проте, рівень оборотних активів дозволяє стверджувати про можливі проблеми ліквідності та платоспоможності підприємства.

Довгострокові зобов'язання і забезпечення зросли на 21%, а короткострокові зменшились на майже 13%.

6. Операційний бюджет підприємства – розпис на плановий період доходів і витрат підприємства. ТОВ "Телекомунікаційні Технології" практикує складання бюджету саме цього виду. Його формують на основі планів реалізації, матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших планів, які відрізняються значним рівнем деталізації даних і мають вартісне

вираження. Для операційного бюджету характерна багатоступенева ієрархічна структура побудови, оскільки він формується на основі узгоджених між собою бюджетів нижчого рівня.

7. Операційний бюджет підприємства – розпис на плановий період доходів і витрат підприємства. ТОВ "Телекомунікаційні Технології" практикує складання бюджету саме цього виду. Його формують на основі планів реалізації, матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших планів, які відрізняються значним рівнем деталізації даних і мають вартісне вираження. Для операційного бюджету характерна багатоступенева ієрархічна структура побудови, оскільки він формується на основі узгоджених між собою бюджетів нижчого рівня.

8. Щодо компанії ТОВ "Телекомунікаційні технології" можна зробити висновок, що, не зважаючи на тимчасові фінансові труднощі, товариство має дуже високий потенціал розвитку та покращення. Компанія займає лідируючі позиції на українському ринку IPTV продукції, а також має суттєву частку ринку лічильників.

9. На основі прогнозних даних можна зробити такі висновки:

- Зростання обсягу виробничих запасів на 1% щорічно, а також зменшення кількості товарів на складі на 1% щорічно. Такі припущення зроблені на основі нової стратегії, що компанія планує впровадити з 2017-2018 року. Основними цілями цієї стратегії є збільшення резерву запасів на випадок недостачі для виробництва, але й збільшення швидкості реалізації продукції компанії.
- Зростання дебіторської заборгованості контрагентів за товари, роботи та послуги на 0,5% щорічно за рахунок збільшення плану реалізації продукції. Досить невеликий відсоток зростання пов'язаний також з тим, що компанія планує знизити відсрочення оплати продукції для підвищення швидкості розрахунків.

- Зростання іншої дебіторської заборгованості пов'язане з підвищенням плану експорту на інші компанії групи. Згідно облікової політики групи внутрішньогрупова реалізація обліковується саме як інша дебіторська заборгованість.

Все це, згідно прогнозу, призведе до суттєвого зростання кількості грошових коштів компанії, що позитивно вплине на показники ліквідності компанії.

АНОТАЦІЯ

Стоянов М.В. _____, «Бюджетування в процесі фінансового планування»,
(*прізвище та ініціали студента*) (*назва кваліфікаційної роботи*) кваліфікаційна
робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
«Фінансовий та страховий менеджмент»,
Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – фінансова діяльність підприємства ТОВ «Телекомунікаційні технології».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти процесів бюджетування та фінансового планування на підприємстві, їх принципи та функції

Проаналізовано фінансовий стан компанії ТОВ «Телекомунікаційні технології», стан процесу бюджетування на підприємстві, положення компанії на ринку.

Запропоновано шляхи підвищення ефективності роботи компанії та процесів бюджетування в ній

Ключові слова: бюджетування, фінансове планування, бюджет, фінансовий план, центр фінансової відповідальності.

ANNOTATION

Stoianov M.V. _____, «Budgeting in the process of financial planning»,
(*students surname and initials*) (*work title*)
thesis for Master degree in specialty «Finances, banking, insurance»
under the program
«Financial and insurance management»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2017_

Thesis consists of three chapters. Object of study - financial activity of "Teletec" llc..

Diploma thesis deals with theoretical aspects of budgeting and financial planning in the firm, its' principles and functions

Analyzed: financial state of "Teletec", state of budgeting in the firm, market position of the company

Proposed: ways of increasing the overall effectiveness of company's business and its' process of budgeting.

Keywords: budgeting, budget, financial planning, financial plan, FRC.

